

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. I. Vtrum Argumentis Moralibus, ex ipsa Humanorum Actuum Natura
petitis, probari possit, hominem ex Natura sua ordinari ad felicitatem
æternam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

4. Verum neque in statu puræ naturæ, nec in statu elevationis ita homo ordinatur ad beatitudinem statui proportionatam, ut statim ac nascitur, eam possideat, sed potius ut eam adultus suis actibus consequatur, nec nisi suâ culpâ careat. Hi actus vocantur *Actus Humani* seu morales, de quibus instituitur præsens tractatio.

5. Cum igitur Actus humani ita sint cum hominis felicitate connexi, ut nullus eorum sit, qui non aliquo modo vel adducat ad felicitatem, vel ab eadem abducatur, aut remoram injiciat: & econtra nemo felicitate gaudere, aut eâ privari possit, nisi propter actus morales, ideo sit

CONTROVERSIA I.

Utrum argumentis moralibus, ex ipsa humanorum actuum natura petitis, probari possit, hominem ex natura sua ordinari ad felicitatem æternam.

6. Dicendum est, contra antiquos Philosophos, constituentes felicitatem hominis in aliquo bono temporaneo hujus vitæ, dicendum, inquam, est, animam rationalem ex natura sua esse ordinatam ad felicitatem æternam; idque deduci posse ex ipsis actibus humanis, & per consequens ex iisdem actibus probari animæ immortalitatem.

7. Probatum ergo primò à posteriori, & ex inconvenienti. Si homo non esset ordinatus ad felicitatem post hanc vitam consequendam, sequeretur, Naturam habere potestatem obligandi hominem ad quosdam actus virtutis, quos tamen Natura non posset condignè præmiare: consequens videtur ex terminis inconveniens; & declaratur inconvenientia. Præmium condignum debet esse tantæ bonitatis, ut præponderet illi bono, quod per actum virtutis est relinquendum: debet enim esse aptum ad alliciendum: atqui si non esset majus bonum sperabile in præmio, præmium non alliceret sufficienter ad bonum oppositum relinquendum, ut patet: Est autem absurdum, Naturam obligare ad actum virtutis, si non possit sufficienter allicere ad illum, sicque probabilem spem facere actûs obtinendi: ergo pariter absurdum est, Naturam obligare ad actum virtutis, quem non possit condignè præmiare.

8. Sequela verò etiam probatur. Natura obligat ad defendendam patriam, ejusque bonum procurandum, etiam cum vitæ jactura in certis casibus: Item, obligat ad servandam continentiam, etiam cum jactura vitæ, in casu, quo non posset licitâ corruptione remedium adhiberi: atqui hos tam arduos atque heroicis actus, non posset Natura condignè præmiare, si anima hominis in morte periret, nec posset consequi majus bo-

num quàm est vita temporanea: ergo ex natura rei debet homo habere post hanc vitam paratum præmium alicujus majoris felicitatis, quamvis est consequibilis in hac vita.

9. Probatum. 2. Repugnat aliquam creaturam à Deo, ut authore naturæ, amari amore benevolentiae, quin eodem amore ordinetur ad possidendum bonum æternum: sed homo, quia talis, hoc est, quia capax honestatis & inhonestatis, etiam in statu puræ naturæ, fuisset amatus amore benevolentiae, quatenus videlicet cetera omnia produxisset Deus amore hominis, qui fuisset finis *CPT*, eo modo quo suo loco explicabitur: ergo ex natura rei fuisset ordinatus ad possidendum bonum æternum. Minor est communis omnium. Major probatur. Omnis Amor sincerus & perfectus benevolentiae est stabilis & perpetuus, quantum est in potestate amantis, ita non cesset nisi ex culpa amati; sed omnis amor benevolentiae ordinatur amatum ad bonum possidendum: Ergo si est in potestate amantis, ordinatur ad bonum possidendum in æternum: atqui est in potestate Dei, ut authoris naturæ, ordinare creaturam intellectualem ad bonum æternum, & ejus amor est sincerus & perfectus: ergo repugnat divinæ perfectioni, quod amaverit hominem amore benevolentiae, & non ordinaverit ad bonum æternum.

10. DICES. Natura non produxit cetera omnia amore Petri determinatè sumpti, sed amore totius speciei humanæ, & ideo non potest argui amor benevolentiae nisi erga totam speciem: ad hunc autem amorem sufficeret, si species semper conservaretur, etiam si singula individua per mortem interirent, etiam quoad animam: ergo hoc argumento non probatur immortalitas animarum. 2. Amorem benevolentiae non abstrahere ab individuis, quia amor benevolentiae est amicitia inchoata; amicitia autem fertur in individuum quâ tale.

11. Probatum Conclusio. 3. Omne quod est merè temporaneum, potest sine imprudentia contemni: atqui Virtus cum suo præmio non potest sine imprudentia contemni: ergo virtus cum suo præmio non est aliquid merè temporaneum. Major probatur ex verbis Christi: *Nolite timere qui occidunt corpus, nec amplius habent quid faciant*. Ratio est, quia ut bene observat Card. Pallavicin. omne temporale, quoad tempus illud pro quo est bonum vel malum, se habet ut instans comparatum cum illo tempore, pro quo non est bonum vel malum: unde non habet simpliciter rationem boni vel mali, sed tantum secundum quid. Minor verò videtur ex terminis clara: si enim Natura reliquisset Virtutem cum suo præmio contemptibilem sine imprudentia, effecisset, ut quod est virtus magis ardua, ideoque cæteris paribus, præstantior, eò esset magis obnoxia contemptui: communiter enim non esset connexa cum bono, quo compensaretur illud malum quod afferret. Videmus namque, quod scelerati commu-

communiter non priventur bonis temporaneis ob sua scelera; ergo quod Virtus esset magis ardua, eo plus haberet de malo absterrente; nulum autem haberet motivum specialiter, & cum debita efficacia ac proportionem alliciens: ergo debita communiter contemneretur: ergo cessaret utilitas obligationis ad illam, utpote nociva, hoc est, occasio plerumque certa peccatorum multiplicandorum. Debit ergo Natura virtuti providere primum excedens omnia illa bona, quae scelerati etiam in hac vita consequi possunt, & plerumque prae virtutis consequuntur: ergo debuit esse bonum quoddam post hanc vitam, & quidem bonum aeternum; tum quia solum bonum aeternum non est contemptibile prudenter; tum quia, si semel admittitur, animam post hanc vitam aliquandiu perseverare, inepte negatur eius immortalitas, ut ex dictis de Angelorum immortalitate patet.

CONTROVERSIA II.

Vtrum DEVS sit bonum perfectè Satisfactorium Substantiae Intellectivae creaturae, & quomodo hoc stet cum inaequalitate Beatitudinis.

Prætermis illis, quae Philosophi morales disputant de bonis creatis, an possint habere rationem ultimi finis satisfactorii, brevissimè potest generalis ratio reddi, cur non sit possibilis felicitas naturalis perfecta & plenè satisfactoria; supponendo, quod felicitas debeat consistere, saltem inadæquatè, in Intellectione tanquam operatione perfectissima. Omnis res creata est essentialiter effectus alicujus Causae nobilioris, nempe primæ: ergo quamdiu hac non cognoscitur ad satisfactionem, nunquam est satisfactus intellectus, semper appetens scire causam rei. Non sinit autem cognitio abstractiva Causæ primæ, quæ generatur per species alienas, quarum beneficio cognoscimus in ipsis creaturis dependentiam à prima causa: hæc enim cognitio non est exclusiva summæ miseriæ, ut patet in damnatis.

13. Restat ergo, felicitatem perfectam haberi non posse, nisi per Visionem Dei, tanquam objecti infiniti, eo modo, quo deinceps declarabitur.

Obijciunt. Beatitudo, quæ habetur per Visionem Dei, suscipit magis & minus, sive inaequalitatem: nam pro diversitate meritum alius alio beator est, servatâ nimirum proportionem inter meritum & præmium: sed hæc inaequalitas beatitudinis arguit in Beato capacitatem & materiam tristitiæ & afflictionis: ergo nulla est possibilis beatitudo tam perfecta, quæ sit incompossibilis cum tristitia. Minor probatur. Inaequalitas enim Beatitudinis includit carentiam majoris beatitudinis, & quidem talis augmenti,

propter quod acquirendum prudentissimè quis anxius esse deberet in via, ne illo careat suâ culpâ, quod si impeditum fuit (ut in multis beatis impeditum est) utique erit materia tristitiæ: ergo saltem non omnis Visio Dei erit satisfactoria: unde facile poterit argumentum promoveri ad omnem possibilem Dei visionem, quamvis id necesse non sit, ut objectio vim sufficientem habeat, cum omnis Visio Dei dicenda sit esse satisfactoria.

14. Ad hanc Objectionem variæ sunt excogitatae responsiones, quæ non exhaustunt difficultatem; cuiusmodi est illa, quæ inaequalitatem beatitudinis comparat cum inaequalitate vestium, juxta inaequalitatem corporum vestiendorum; unde (dicunt) sicut, qui est minoris stature, non appetit vestem majorem sibi improporcionatam, ita qui inferioris meriti est, non appetit Visionem sibi improporcionatam. Quasi verò, si major vestis esset in se majus bonum, non posset quis tristari, quod suâ culpâ non crevisset in virum perfectum, ut sibi quoque vestis major conveniret. His ergo prætermis

15. Cardinalis Pallavicinus q. 2. a. 9. n. 4. respondet objectioni: beatos omnes, quantumvis dispares, esse tamen sorte suâ contentos, quia ille est contentus, qui habet, quicquid vult vehementer & primariò. quando enim habemus bona præcipua amata, nihil sollicitat absentia alicujus boni amati minimo amore in comparatione illorum. Atqui bonum præcipuè amatum ab omnibus beatis est, quod Deus ipse sit felix, & omnes vident eum esse infinitè felicem: quare in hac parte non habent, quod desiderant. Quamvis autem ipsi sint inaequaliter felices, amor tamen, quem habent ad felicitatem propriam, respectu amoris, quem habent ad felicitatem divinam, obtunditur, sicut radius candelæ ad radium solis. Quocirca per illam inaequalitatem felicitatis propriæ non constituitur aliqua inaequalitas considerabilis in ordine ad explementum votorum, & consequenter in ordine ad id, per quod redduntur contenti. Hæc ille.

16. Pro meliori intelligentia & efficacia solutionis, observandum est primò; posse etiam circa bonum creatum existere tam vehemens gaudium, ut ex natura rei sit impeditivum doloris aut tristitiæ de aliquo malo vel carentia alicujus boni possibilis, quæ tamen tristitia suboriretur, si abesset illud vehemens gaudium: hoc ipsum autem vehemens gaudium de magno bono non excluderet gaudium proportionatum de quocunque bono minore, quod oriretur, si illud vehemens gaudium abesset. Ratio disparitatis est; quia gaudium de vno bono non est contrarium gaudio de alio bono compossibili; & ideo conducit potius ad eliciendum facilius alterum gaudium: At verò gaudium & tristitia sunt affectus ex modo tendendi valde contrarij, & ideo vehementia vnius potest alterum omnino impedire. Declaratur in exemplo, simul & ab experientia.

Quando